

Structurele financiering omgevingsveiligheidstaken na 2019

Versie Bestuurlijke sondering

Aanleiding

In het BOB van 6 maart jl. is geen overeenstemming bereikt over het advies dat voorlag van Twijnstra Gudde over de structurele financiering van omgevingsveiligheid na beëindiging van het programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). Afsproken is dat gezamenlijk door IenW, VNG en IPO een voorstel wordt voorbereid waarover uiterlijk in het BOB van oktober, maar liefst eerder, kan worden besloten. Deze notitie is hiertoe een voorzet.

In het BOB werd geconstateerd dat het een open houding vraagt van alle partijen om tot een gezamenlijke oplossing te komen. Dit betekent dat partijen het algemeen belang voor ogen moeten hebben van zowel een goede uitvoering van taken op het terrein van externe veiligheid als van een verdere doorontwikkeling van dit beleid. Dit vraagt van partijen om boven hun eigen (deel) belang uit te stijgen en hun verantwoordelijkheid waar te maken. Consequentie hiervan is dat partijen bereid zijn om compromissen te sluiten.

Redeneerlijn en mogelijke oplossingsrichting

Historische context en ontwikkeling financiering EV en IOV:

De omvang van het IOV budget (bij start € 20 mln. p/j, nu € 16 mln. p/j) was bedoeld ter bekostiging van de nieuwe wettelijke taken (taakverzwaring na Enschede) en voor incidentele activiteiten, waaronder het inlopen van achterstanden bij VTH i.r.t externe veiligheid. Het ondersteuningsprogramma is daarbij geëvolueerd, waarbij nu sprake is van een mix van wettelijke en bovenwettelijke taken met deels een structureel en deels een incidenteel karakter.

Conform de Financiële-verhoudingswet moest bij wettelijke taakmutatie voor externe veiligheid (groepsrisico) de benodigde middelen hiervoor destijds ingebracht worden in het provincie- en gemeentefonds. In gezamenlijkheid is toen besloten dat niet te doen, maar deze middelen onder te brengen in de bredere Subsidieregeling Programmafinanciering EV-beleid voor andere overheden' (PF-1), 'Subsidieregeling Programmafinanciering EV-beleid voor andere overheden 2006-2010' (PF-2) en later Impulsprogramma Omgevingsveiligheid. Hiermee kon gericht en sneller de opbouw van het decentrale apparaat op poten worden gezet. Het Cebeon-onderzoek ('Kengetallen externe veiligheid; objectivering kosten lokale EV-taken') heeft geen helderheid kunnen geven over de uitgaven die gemoed zijn met de taakuitbreiding na Enschede. Wel geeft dit onderzoek aan dat zowel Rijk als decentrale overheden financieel bijdragen aan externe veiligheid. Er is geen gedeeld beeld over de gelden in het verleden, maar vanuit het gezamenlijk belang en perspectief op de opgaven Omgevingsveiligheid wordt een streep gezet onder die discussie en wordt het volgende voorstel gepresenteerd:

Redeneerlijn:

Het hybride karakter van het IOV van wettelijke en bovenwettelijke taken, met deels een structureel en deels een incidenteel karakter, vergt een drieslag als mogelijke oplossingsrichting:

1. het verleden netjes afhechten,
2. goede afspraken maken over de collectieve activiteiten die we structureel ontplooiën
3. ruimte voor overige nieuwe activiteiten, die nodig zijn door nieuwe opgaven die zich aandienen.

Een goede verdeling hiertussen is dan ook nodig.

In de beeldvorming zou een nieuwe afspraak zodanig moeten worden neergezet dat discussie over het verleden is afgerond. Dus geen gedoe meer over bekostiging van structurele (destijds nieuwe wettelijke) taken. Een scheiding tussen structurele en incidentele activiteiten is wenselijk. Als er nieuwe projecten/programma's komen, zouden we dit ook niet moeten verkopen als een verlenging IOV, maar als een nieuwe (programmatische) aanpak van een gezamenlijke agenda.

In het laatste BOB is ook gesproken over de behoefte aan een gezamenlijke agenda en aansturing. Dat ging breder dan de Omgevingsveiligheidstaken. We staan nog te vaak tegenover elkaar, het ontbreekt aan een gezamenlijke (werk)agenda en prioritering, er zijn nogal wat financiële disputen en er zijn heel veel incidentele afspraken, werkgroepen etc.. Daarom zou het ook goed zijn dit vraagstuk in dat breder verband te zien en een oplossing te genereren die ook breder bruikbaar is.

Om tot een betere aanpak te komen, stellen we voor om dit in lijn met het IBP op te pakken. Die gedachte gaat uit van gezamenlijkheid van een opgave, waarbinnen iedereen zijn/haar rol neemt. Er is een gezamenlijk belang, gezamenlijke verantwoordelijkheid (en dus gezamenlijke financiering) voor omgevingsveiligheid. Ter uitwerking: we zouden dan moeten toewerken naar een gezamenlijke agenda en prioritering, met ruimte voor regionaal-lokale verschillen. Ook zou er een bijbehorende financieringsstructuur moeten komen die dit faciliteert.

Mogelijke oplossingsrichting:

Om zowel recht te doen aan de opgaven en ambities als aan de financiële mogelijkheden die we als partijen gezamenlijk hebben, doen wij onderstaand voorstel.

1. Nieuwe wettelijke taken na Enschede: structurele taken die destijds als nieuwe wettelijke taken werden aangemerkt worden definitief financieel afgewikkeld als onderdeel van de overall-deal. Het beschikbaar blijven van deze middelen voor de gezamenlijke omgevingsveiligheidsopgaven is een uitdaging. Hiermee wordt de discussie hierover gesloten (NB: dit vergt bestuurlijke sondering/voorwerk). Vervolg actie: overeenstemming krijgen over waar het over gaat/grootte van het bedrag en over verdeling.
2. Structurele taken/activiteiten/aandachtspunten: dit zijn veelal bovenlokale/bovenregionale collectieve activiteiten/aandachtspunten (zoals o.a. BRZO+, PGS, kennisborging externe veiligheid). Deze worden van belang geacht om de komende jaren uit te voeren. Actie: overeenstemming krijgen over de activiteiten/aandachtspunten waar het over gaat en hoe de (meerjarige) financiering en besluitvorming georganiseerd moet worden.
3. Incidentele taken: dit betreft tijdelijke activiteiten die o.a. voortvloeien uit de uitvoering die moeten worden opgepakt, ondersteuning van nieuwe beleidsontwikkelingen bv i.r.t. de energietransitie, ZZS, etc. Ook deze activiteiten zullen veelal bovenlokaal/bovenregionaal van aard zijn. Actie: overeenstemming krijgen over hoe de financiering en besluitvorming georganiseerd moet worden.

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd om tot oplossingen te komen:

- De voorstellen zijn in lijn met de Wet financiële verhoudingen.
- De structurele (destijds nieuwe) wettelijke taken worden gefinancierd uit de fondsen.

- Voor de resterende structurele taken/activiteiten zijn decentrale overheden bereid om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid financieel bij te dragen, naast bijdragen van het Rijk. In de praktijk blijkt dat overigens ook al het geval te zijn.
- Het is aan de decentrale overheden in welke mate zij daaraan (democratisch gelegitimeerd) financieel willen/kunnen bijdragen i.r.t. gestelde ambities.
- Activiteiten die voortvloeien uit nieuwe beleidsontwikkelingen worden (primair) gefinancierd door het Rijk.
- Een passende governance, die eenvoudiger is mbt organisatie en aansturing dan huidige IOV en wijze van financiering van de gewenste blijvende landelijke samenwerking op thema's die relevant zijn na beëindiging van het IOV.
- Meerjarige afspraken over programmering en financiering liggen voor de hand waarbij na die periode geëvalueerd/bijgesteld kan worden.
- Realistische overgangperiode. Het jaar 2020 is een overgangsjaar op weg naar het eindbeeld voor de periode 2021 en verder (opmaat naar nieuwe governance en anticiperen op nieuwe toedeling budgetten).

Beeld t.a.v mogelijke toedeling middelen

In het licht van bovengenoemde redeneerlijn en mede in het licht van het advies van dhr Jan van Belzen zou een mogelijke toedeling van budgetten er als volgt uit kunnen zien:

		2019	voorstel 2020	voorstel 2021 e.v.	Motivatatie opgenomen budgetten
1	BRZO	€ 3.580.000	€ 3.000.000	€ 2.750.000 naar € 2.000.000 vanaf 2022	<p>Nadruk op kwaliteitsslag met Bureau BRZO+ passend bij gesprekken over het realiseren van meer status en uitvoeringskracht aan het bureau.</p> <p>Intentie dat projectleiders bij Bureau BRZO+ daar aantal projecten zullen doen; Coördinatie tussen regio's meer voor eigen rekening OD's/VR's (en dus de opdrachtgevers).</p> <p>Nog beperkte bijdrage (vanuit voormalig IOV) voor afronden GIR (2020/2021) en onderhoud jaren 2021 ev.</p> <p>Bevoegd gezag milieu/arbo en brandweer zijn gezamenlijk primair verantwoordelijk en belanghebbend, naast waterkwaliteitsbeheerders, ILT, OM en SodM bij: een goed functionerend BRZO+, de ondersteuning door het Bureau BRZO+ en een adequaat functionerend (vernieuwd) GIR.</p> <p>Het daaraan ook bijdragen vanuit SZW/ISZW en JenV ligt voor de hand en zou men hen besproken moeten worden.</p> <p>Daarnaast ook beperkte middelen voor borgen deskundigheid.</p>
2	PGS	€ 1.850.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000	<p>Betreft kosten PGS-beheer (rekening houdend met te verwachten BTW-plicht). Vanuit het meervoudig belang van PGS-richtlijnen zou met SZW en VenJ het gesprek gevoerd kunnen/moeten worden over een bijdrage van hen ter bekostiging van PGS-beheer.</p> <p>In de opgenomen budgetten is rekening gehouden met een reguliere werklust na afloop van het lopende traject PGS-Nieuwe Stijl. Daarbij zijn beperktere middelen dan afgelopen jaren voor bijdrage deelname overheidsvertegenwoordigers.</p> <p>Motivatatie deskundige inbreng ook in belang bevoegd gezag (in lijn met TG/van Belzen)</p>
3	Ondersteuning deelprogramma's Expertise netwerk	€ 1.773.000	€ 1.000.000	€ 800.000	<p>Continuëren basis van deskundigheidsnetwerk in lijn met TG/van Belzen dus middelen voor expertise netwerk; geen aanleiding meer voor tal van projecten</p>
4	Lokaal EV	€ 6.800.000	€ 6.000.000	€ 4.500.000	<p>Gelinkt aan advies Cie van Belzen. Betreft een bestuurlijk litteken. Budget 2021 ev is lager dan bij van Belzen om ook ruimte te maken voor ontwikkelbudget en ruimte voor borging deskundigheid, zoals door v Belzen bepleit en</p>

					door BOB omarmd.
5	Modernisering Omgevings- Veiligheid (incl RRGs/REV en aansluiten bronhouders aan REV)	€ 1.797.000	€ 1.800.000	€ 1.250.000	Mede vanuit systeem verantwoordelijkheid inzet tbv andere overheden. Kosten van activiteiten zouden anders gedragen moeten worden door bevoegd gezag zelf uit bestaande middelen; op deze wijze meer collectieve regie en zekerheid dat voor 2029 een succesvolle implementatie is afgerond.
6	Secretariaat IOV	€ 200.000			
7a	Ontwikkelbudget nw prio's o.a. energie transitie, ZZS	-----	€ 1.500.000	€ 2.000.000 (2021 naar) € 3.500.000 vanaf 2022	In lijn met advies van Belzen en gedachten bij Bob om ruimte te hebben om ook in de toekomst omgevingsveiligheid als aandachtspunt mee te kunnen nemen bij ontwikkelingen.
7b	Omgevingsveiligheid breed DV2030/Safety Delta Nederland, ATLAS, Insp.V- Milieu,	-----	€ 1.200.000	€ 3.200.000 (2021 naar) € 2.450.000 Vanaf 2022	Betreft middelen tbv Omgevingsveiligheid, waar ook andere overheden belang bij hebben.
Totaal		€ 16.000.000	€ 16.000.000	€ 16.000.000	